Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 66. posiedzeniu Senatu
w dniu 13 października 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister zdrowia Jolanty Sobierańskiej-Grendy

Szanowna Pani Minister!

Jako członkini Parlamentarnego Zespołu ds. chorób alergicznych zwracam się do Pani w sprawie stworzenia placówkom oświatowym prawnej możliwości zakupu adrenaliny przeznaczonej do udzielania pierwszej pomocy w przypadku wystąpienia reakcji anafilaktycznej, w tym adrenaliny w postaci donosowej.

Problem ten był przedmiotem szerokiej dyskusji podczas ostatniego posiedzenia w dniu 15 września br. z udziałem konsultant krajowej w dziedzinie alergologii, przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Alergologicznego i Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, ekspertów prawa farmaceutycznego, przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Edukacji Narodowej, a także rodziców dzieci, które doświadczyły ciężkiej anafilaksji.

Z wypowiedzi ekspertów jednoznacznie wynikało, że w przypadku ciężkiej reakcji anafilaktycznej zasadnicze znaczenie ma czas. Anafilaksja może rozwinąć się w ciągu kilku lub kilkunastu minut, dlatego dostęp do adrenaliny powinien być możliwie szybki i nie może zależeć wyłącznie od obecności w placówce personelu medycznego.

Szczególnie istotnym argumentem przedstawionym podczas posiedzenia jest fakt, że część reakcji anafilaktycznych występuje po raz pierwszy u osób, które wcześniej nie wiedziały o zagrożeniu. Oznacza to, że system bezpieczeństwa nie może opierać się wyłącznie na założeniu, iż dziecko ze zdiagnozowaną alergią posiada przy sobie lek przepisany indywidualnie przez lekarza. Szkoła lub przedszkole powinny mieć możliwość przygotowania się również na zdarzenie dotyczące dziecka, u którego reakcja anafilaktyczna pojawi się po raz pierwszy.

Podczas posiedzenia zwrócono również uwagę na praktyczne znaczenie postaci, w jakiej adrenalina jest dostępna. Eksperci wskazywali zarówno na autowstrzykiwacze do podania domięśniowego, jak i na adrenalinę donosową. Postać donosowa może mieć szczególne znaczenie w warunkach szkolnych ze względu na prostotę zastosowania przez osobę niebędącą pracownikiem medycznym.

Jednocześnie nie postuluję rezygnacji z żadnej z obecnie stosowanych form adrenaliny ani zastępowania istniejących zestawów przeciwwstrząsowych wyłącznie preparatem donosowym. Podczas dyskusji eksperckiej wskazywano, że poszczególne formy podania mogą różnić się właściwościami i odpowiedzią pacjenta, dlatego zasadne jest zachowanie możliwości stosowania adrenaliny podawanej zarówno domięśniowo, jak i donosowo.

Istotą postulowanej zmiany powinno być zatem poszerzenie możliwości placówek oświatowych, a nie ograniczenie dostępnych obecnie rozwiązań. Szkoła lub inna placówka oświatowa powinna mieć możliwość podjęcia decyzji, czy chce wyposażyć się w adrenalinę donosową, autowstrzykiwacze, czy – w granicach określonych przepisami i rekomendacjami medycznymi – w obie te formy.

Podczas posiedzenia przedstawiona została również konkretna propozycja usunięcia istniejącej bariery prawnej. Mecenas Bartłomiej Sasin, specjalizujący się m.in. w prawie farmaceutycznym, wskazał, że zasadniczym problemem jest obecnie sposób nabycia produktu leczniczego przez placówkę oświatową. Recepta wystawiana jest na konkretnego pacjenta, natomiast szkoła jako placówka nie dysponuje analogicznym mechanizmem pozwalającym jej nabyć adrenalinę na potrzeby udzielania pierwszej pomocy. Według przedstawionej podczas posiedzenia analizy rozwiązanie tego problemu może nie wymagać zmiany ustawy. Możliwe byłoby rozważenie zmiany rozporządzenia ministra zdrowia w sprawie podmiotów uprawnionych do zakupu produktów leczniczych w hurtowniach farmaceutycznych poprzez dodanie do katalogu uprawnionych podmiotów placówek oświatowych – w ściśle określonym zakresie produktów leczniczych służących udzielaniu pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia. Tak skonstruowane rozwiązanie mogłoby zachować kontrolowany charakter obrotu produktami leczniczymi, a jednocześnie usunąć podstawową przeszkodę, z którą obecnie mierzą się szkoły zainteresowane zapewnieniem dostępu do adrenaliny.

Podczas posiedzenia przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia potwierdzili, że problem jest resortowi znany oraz że prowadzone są analizy z udziałem właściwych komórek ministerstwa, a także konsultacje dotyczące możliwych rozwiązań.

W związku z powyższym zwracam się do Pani Minister z prośbą o następujące informacje.

1. Czy Ministerstwo Zdrowia przewiduje zmianę rozporządzenia w sprawie podmiotów uprawnionych do zakupu produktów leczniczych w hurtowniach farmaceutycznych w taki sposób, aby placówki oświatowe mogły nabywać, na potrzeby udzielania pierwszej pomocy, adrenalinę, w tym adrenalinę donosową?

2. Czy resort przeanalizował wnioski przedstawione podczas posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. chorób alergicznych dotyczące umożliwienia placówkom oświatowym zakupu takich produktów bezpośrednio z hurtowni farmaceutycznych, w ściśle określonym zakresie?

3. Jakie są wyniki zapowiadanych konsultacji Ministerstwa Zdrowia z Departamentem Polityki Lekowej i Farmacji, Głównym Inspektoratem Farmaceutycznym oraz Urzędem Rejestracji Produktów Leczniczych w tej sprawie?

4. Czy ministerstwo dopuszcza rozwiązanie pozostawiające placówkom oświatowym dobrowolność w zakresie zakupu adrenaliny donosowej, bez ograniczania możliwości stosowania pozostałych dopuszczonych form adrenaliny i bez rezygnacji z funkcjonujących obecnie zestawów przeciwwstrząsowych?

5. Jeżeli przedstawiona ścieżka zmiany rozporządzenia nie jest w ocenie ministerstwa możliwa, jakie rozwiązania prawne lub systemowe stoją jej na przeszkodzie i jakie alternatywne rozwiązanie ministerstwo zamierza zaproponować?

W sytuacji zagrożenia życia dziecka możliwość udzielenia skutecznej pierwszej pomocy nie powinna zależeć od tego, czy w danym momencie w szkole obecna jest pielęgniarka, ani od tego, czy reakcja anafilaktyczna wystąpiła wcześniej i dziecko posiada indywidualnie przepisany lek.

Dlatego zwracam się o podjęcie działań zmierzających do stworzenia jasnej, bezpiecznej prawnie i możliwie prostej ścieżki, dzięki której zainteresowane placówki oświatowe będą mogły wyposażyć się w adrenalinę, w tym w postać donosową, i zwiększyć bezpieczeństwo dzieci przebywających pod ich opieką.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP